

DAVID
LAGERCRANTZ
TYTTÖ
JOKA ETSI
VARJOAAN

Jatkoa Stieg Larssonin *Millennium*-sarjalle

WSOY

DAVID
LAGERCRANTZ

Tyttö
joka etsi
varjoaan

Suomentanut Outi Menna

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

STIEG LARSSONIN MILLENNIUM-SARJA:

Miehet jotka vihaavat naisia (2006)

Tyttö joka leikki tulella (2007)

Pilvilinna joka romahti (2008)

DAVID LAGERCRANTZIN JATKO-OSAT SARJAAN:

Se mikä ei tapa (2015)

Tyttö joka etsi varjoaan (2017)

RUOTSINKIELINEN ALKUTEOS

Mannen som sökte sin skugga

© David Lagercrantz & Moggleden AB, first published by Norstedts, Sweden, in 2017.

Published by agreement with Norstedts Agency.

Suomenkielisen laitoksen © Outi Menna ja WSOY 2017

ISBN 978-951-0-41897-0

PAINETTU EU:SSA

Prologi

Holger Palmgren istui pyörätuolissaan vierailuhuoneessa ja sanoi:

”Olen aina halunnut kysyä lohikäärmetatuoinnista. Minkä takia se on sinulle niin tärkeä?”

”Se liittyy äitiin.”

”Agnetaan?”

”Olin silloin pieni, ehkä kuusivuotias. Karkasin kotoa.”

”Taidankin muistaa. Teidän luonanne tuli käymään joku nainen, vai mitä? Hänellä oli jokin merkki.”

”Kaulassa, se oli kuin poltettu ihoon.”

”Näyttikö se lohikäärmeen polttamalta?”

OSA I

Lohikäärme

12.–20. KESÄKUUTA

*Sten Sture vanhempi antoi pystyttää patsaan vuonna 1489
juhlistaakseen voittoaans Tanskan kuninkaasta Brunkebergin taistelussa.*

*Patsas – joka on Tukholman suurkirkossa – esittää
pyhää Yrjänää istumassa hevosen selässä miekka kädessään.
Ritarin jalkojen juuressa lojuu kuolemaa tekevä lohikäärme.
Vieressä seisoo burgundilaisasuun pukeutunut nainen.*

*Nainen on neito, jonka ritari pelastaa tarinassa, ja
taiteilijan uskotaan ottaneen neitoon mallia Sten Sture
vanhemman puolisoista Ingeborg Aakentyttärestä.*

Neidon ilme on hämmästyttävän välinpitämätön.

I

12. kesäkuuta

Lisbeth Salander tuli kuntosalin pukuhuoneesta, ja käytävällä hänet pysäytti päävartija Alvar Olsen. Olsen alkoi välittömästi puhua jostain. Hieman kiihtyneeseen sävyyn jopa. Hän elehti vilkkaasti ja heilutteli kädessään paperinippua. Mutta Lisbeth ei kuullut sanaakaan hänen puheestaan. Kello oli 19.30.

Flodbergan vankilassa 19.30 oli pahin mahdollinen aika. Koliseva tavarajuna jyristi ohi juuri sillä kellonlyömällä, seinät tärisivät, avaimet kilisivät ja ilmassa leijui hienhaju ja parfyymien tuoksu. Minään muuna hetkenä vuorokaudesta vankila ei ollut yhtä vaarallinen paikka. Junan synnyttämän metelin ja sellien lukitsemista edeltävän yleisen sekasorron turvin tapahtuivat pahimmat julmuudet. Lisbeth Salander pälyili osastolla ympärilleen silmä tarkkana, eikä varmaankaan ollut sattumaa, että hänen katseensa osui Faria Kaziin.

Faria Kazi oli bangladeshilaistaustainen nuori ja kaunis nainen, ja hän istui sellissään Lisbethistä katsottuna vasemmalla. Vaikka Lisbeth ei nähnyt hänestä muuta kuin kasvot, oli täysin selvää, että häntä lyötiin. Pää nytkähteli kerta toisensa jälkeen, ja vaikka lyönnit eivät olleet erityisen kovia, niissä oli jotain rituaalista ja rutinoitunutta. Mitä ikinä sellissä tapahtuikaan, se oli jatkunut jo pitkään. Sen huomasi sekä tekotavasta että Farian reaktiosta. Kauempaakin saattoi havaita, että alistava käytös oli tuottanut tulosta ja murtanut uhrin vastarinnan.

Kädet eivät nousseet kasvojen suojaksi eikä katse kuvastanut hämmästyttä vaan ainoastaan äänetöntä, jäytävää pelkoa. Faria Kazi eli jatkuvan terrorin varjossa. Lisbeth näki sen Farian kasvoista, ja kaikki, mitä hän oli pannut merkille vankilassaoloviikkoinaan, tuki havaintoa.

”Tuolla”, hän sanoi osoittaen Farian sellin ovelle.

Mutta kun Alvar Olsen kääntyi katsomaan, tilanne oli jo ohi, ja Lisbeth luikahti omaan selliinsä ja sulki oven perässään. Ulkopuolelta kuului puhetta ja vaimeita naurahduksia sekä tavarajunan sitkeää, taukoamatonta kolketta. Lisbethin edessä oli metallinen pesuallas ja kapea sänky sekä kirjahylly ja kirjoituspöytä levällään olevine papereineen. Pitäisikö hänen jatkaa kvanttimekaanisia laskelmiaan ja yritystään kehittää luuppikvanttigravitaatioteoriaa? Hän katsoi alas. Hänellä oli jotain kädessään.

Siinä olivat ne paperit, joita Alvar oli heilutellut hetkeä aiemmin, ja ne herättivät kuin herättivätkin hänen uteliaisuutensa. Mutta ei niissä mitään kiinnostavaa ollut, pelkkä älykkyystesti, jonka etusivulla oli kaksi kahviläikkää. Hän tuhahti.

Lisbeth vihasi kaikenlaisia testejä ja mittauksia ja pudotti paperit niin että ne levisivät viuhkaksi betonilattialle. Hetken päästä ne olivat kadonneet hänen ajatuksistaan, ja hän keskittyi jälleen Faria Kaziin. Hän ei ollut koskaan nähnyt, kuka Fariaa löi. Mutta silti hän tiesi. Sillä vaikka hän ei ollut alun perin piitannut vankilan tunnelmasta, elämä siellä oli imaissut hänet sisäänsä väkisinkin, näkyvät ja näkymättömät koodit olivat paljastuneet ja hänelle oli selvinnyt, kuka osastoa oikeasti johti.

Osastoa kutsuttiin nimellä B, tai turvaosasto. Sitä pidettiin koko vankilan turvallisimpana paikkana, ja satunnaisen vierailijan silmin se kaiketi näyttikin siltä. Millään muulla osastolla ei ollut yhtä paljon vartijoita ja tarkastuksia ja kuntoutusohjelmia. Mutta kun katsoi lähemmin, näki että joukossa oli yhtä ja toista mätää. Vartijat teeskentelivät olevansa kovia ja autoritaarisia ja jopa myötätuntoisia. Todellisuudessa he olivat säälittäviä raukkoja, jotka olivat heittäneet hanskat tiskiini ja

luovuttaneet vallan viholliselle, mafiosa Benito Anderssonille ja hänen opetuslapsilleen.

Päivisin Benito piti matalaa profilia ja esitti jonkinlaista malliasiakasta. Mutta varhaisen päivällisen jälkeen, kun vangeilla oli aikaa treenata tai tavata omaisiaan, hän otti ohjat käsiinsä, ja etenkin juuri tällä hetkellä vähän ennen ovien lukitsemista hän terrorisoi osastoa mielin määrin. Vangit kiertelivät selleissä kuiskailemassa uhkauksia ja lupauksia. Toisella puolella oli Benito jengeineen ja toisella olivat heidän uhrinsa.

Oli tietenkin suuri skandaali, että Lisbeth Salander oli turvaosastolla tai ylipäätään vankilassa. Mutta olosuhteet eivät olleet olleet hänen puolellaan, eikä hän suoraan sanottuna ollut taistellut kovin vakuutavasti. Hän piti vankeusrangaistusta typeränä pikkujuttuna ja ajatteli pitkään, että voisi yhtä hyvin lusia linnassa kuin asua jossain muualla.

Hänet oli tuomittu kahdeksi kuukaudeksi vankilaan omavaltaisesta menettelystä ja yleisestä vaaran aiheuttamisesta osallisuudessaan professori Frans Balderin murhaa seuranneeseen draamaan, koska hän oli kenellekään ilmoittamatta piilotellut kahdeksanvuotiasta autistista poikaa ja kieltäytynyt yhteistyöstä poliisin kanssa väittäen, täysin perustellusti, että poliisi vuoti tietoja vastapuolelle. Kukaan ei kyseenalaistanut sitä, että hänestä oli ollut valtavasti apua tapauksen selvittämisessä ja että hän oli pelastanut lapsen hengen. Ja kuitenkin vastaava syyttäjä Richard Ekström oli lähtenyt ajamaan prosessia suurella paatoksella, ja lopulta oikeus taipui hänen linjaansa, vaikka yksi lautamiehistä ilmaisi eriävän mielipiteensä ja Lisbethin asianajaja Annika Giannini hoiti tehtävänsä erinomaisesti. Mutta koska Annika ei saanut apua Lisbethiltä, hänen keinonsa loppuivat kesken.

Lisbeth mökötti tuppisuuna koko oikeudenkäynnin ajan eikä suostunut valittamaan tuomiosta. Hän toivoi vain, että spektaakkeli olisi ohi mahdollisimman nopeasti, ja päätyi odotetusti Björngärda Gårdin

avovankilaan, missä hänelle annettiin suuria vapauksia. Sitten kävi ilmi, että hänen henkensä saattoi olla uhattuna – eikä ihme, kun ajatteli ketä vastaan hän oli kamppaillut – ja hänet siirrettiin Flodbergan turvaosastolle.

Ratkaisu ei ollut niin omituinen kuin miltä se kenties kuulosti. Lisbeth päätyi samalle osastolle maan vaarallisimpien naisrikollisten kanssa, totta, mutta hän ei itse vastustanut siirtoa. Hän oli jatkuvasti vartijoiden silmien alla, eikä osastolla ollut raportoitu yhtäkään hyväksikäyttö- tai pahoinpitelytapausta moneen vuoteen. Henkilökunnalla oli jopa esittää vaikuttavia tilastoja vankien kuntoutuksesta, vaikkakin tilastot olivat peräisin Benito Anderssonin tuloa edeltävältä ajalta.

Lisbethiä yritettiin provosoida alusta saakka, mikä ei ollut erityisen yllättävää. Hän oli korkean profiilin vanki, mediajulkis jonka maine oli kiirinyt laajalle ja jolla tiedettiin olevan yhteyksiä alamaailmaan. Vain muutamaa päivää aiemmin Benito itse oli sujauttanut Lisbethin käteen lapun, jossa luki: *Ystävä vai vihollinen?* Lisbeth heitti lapun roskikseen minuutin päästä – lähinnä siksi, että kului viisikymmentäkahdeksan sekuntia ennen kuin hän jaksoi lukea sen.

Hän ei piitannut valtataisteluista eikä ystävyysliitoista. Hän keskittyi katsomiseen ja oppimiseen, ja juuri hetki sitten hän oli oppinut enemmän kuin riittävästi. Nyt hän tuijotti ilmeettömänä kirjahyllyssään olevia kvanttikenttäteoriaan liittyviä tutkimuksia, jotka oli tilannut ennen kuin joutui kiven sisään. Vaatekaapissa kirjahyllyn vasemmalla puolella oli kaksi vaatekertaa, joiden rintamuksessa luki KH – lyhenne kriminaalihuollosta – sekä alusvaatteita ja kahdet lenkkitosut. Seinillä ei ollut mitään, ei yhtäkään valokuvaa tai muuta, mikä olisi muistuttanut elämästä muurien ulkopuolella. Sisustus kiinnosti Lisbethiä sellissä yhtä vähän kuin kotona Fiskargatanilla.

Käytävällä sellien ovia oli ryhdytty lukitsemaan yöksi, ja normaalisti se tuntui Lisbethin mielestä helpottavalta. Kun äänet vaikenivat ja osasto

hiljeni, hänellä oli tapana uppoutua yritykseensä yhdistää kvanttimekaniikka ja suhteellisuusteoria ja unohtaa kaikki muu. Tämä ilta oli kuitenkin erilainen. Hän oli ärsyntynyt, eikä se johtunut ainoastaan Faria Kaziin kohdistuneesta väkivallasta tai osastolla vallitsevasta korruptiosta.

Syynä ärtymykseen oli kuuden päivän takainen vierailu. Holger Palmgren, hänen holhoojansa niiltä ajoilta, kun oikeusyhdistys ei katsonut häntä kykeneväksi huolehtimaan itsestään, oli käynyt tervehtimässä häntä. Vierailu oli jo sinänsä ollut melkoinen tapaus. Holger ei yleensä poistunut ikinä Liljeholmenissa sijaitsevasta asunnostaan ja oli täysin riippuvainen hänen luonaan käyvistä hoitajista ja apulaisista. Hän oli kuitenkin ehdottomasti halunnut tulla Lisbethin luokse, vaikka oli joutunut matkustamaan koko matkan invataksilla ja hänet oli työnnetty vankilaan pyörätuolissa, happinaamari kasvoiltaan. Tapaaminen oli ollut mukava. Lisbeth ja Holger olivat jutelleet menneistä ajoista, ja Holger oli liikuttunut muisteloistaan. Ainoastaan yksi asia oli jäänyt häiritsemään Lisbethiä. Holger kertoi, että hänen luonaan oli käynyt eräs nainen, Maj-Britt Torell, joka oli työskennellyt S:t Stefanin lastenpsykiatrian poliklinikalla, missä Lisbethiä oli hoidettu lapsena. Nainen oli törmännyt Lisbethin nimeen lehtijutuissa ja päättänyt tuoda Holgerille papereita, joiden arveli kiinnostavan tätä. Holgerin mukaan niissä ei kuitenkaan ollut mitään uutta, vain vanhoja tuttuja tarinoita siitä kuinka Lisbeth oli pantu klinikalla pakkositeisiin ja saanut kokea mitä hirvittävimpiä julmuuksia. ”Ei tarpeellista nähtävää sinun silmillesi”, Holger sanoi. Jotain ennen lukematonta dokumenteissa täytyi kuitenkin olla, koska kun Holger otti puheeksi lohikäärmetatuoinnin ja Lisbeth kertoi naisesta, jolla oli liekehtivän punainen syntymämerkki, hän kysyi:

”Oliko se nainen Rekisteristä?”

”Häh?”

”Uppsalan yliopiston perinnöllisyys- ja ympäristötieteiden rekisteristä? Niin olin lukevinani.”

”Siitä kerrottiin varmaan niissä uusissa papereissa”, Lisbeth sanoi.

”Luuletko?” Holger vastasi. ”Tai ehkä minä vain sekoilen.”

Ehkä Holger sekoili. Hän oli jo iäkäs. Asia oli kuitenkin jäänyt vaivaamaan Lisbethin mieltä. Se oli kaihertanut hänen ajatuksiinsa, kun hän oli takonut nyrkkeilysäkkiä salilla iltapäivisin ja työskennellyt keramiikkapajassa aamuisin, ja se kaihersi hänen ajatuksiinsa nyt, kun hän seisoj sellissään ja loi katseensa lattiaan.

Älykkyystesti tuntui muuttuvan hänen katsoessaan sitä, eikä hän suhtautunut siihen enää yhtä välinpitämättömästi kuin aiemmin, vaan se vaikutti jonkinlaiselta jatkumolta Holgerin kanssa käytyyn keskusteluun, eikä hän heti tajunnut mistä se johtui. Sitten hän muisti, että syntymämerkkienkin oli antanut hänelle tehtäväksi erilaisia testejä. Tilanteet olivat järjestään päättäneet huutoon ja riitelyyn, ja lopulta hän oli karannut kotoa keskellä yötä vain kuusivuotiaana.

Päällimmäisin muistikuva eivät kuitenkaan olleet testit eikä edes karkuretki. Vaan epäily, joka oli herännyt hänen mielessään jo silloin; että hänen lapsuudessaan oli jotain olennaista, mitä hän ei ollut ymmärtänyt ja mistä hänen pitäisi ottaa tarkemmin selvää.

Hän pääsisi pian pois vankilasta ja olisi vapaa tekemään mitä halusi. Mutta toisaalta hän tiesi, että hänellä oli takataskussaan keino kiristää päävartijaa, Alvar Olsenia. Olsen oli monesti aiemminkin sulkenut silmänsä pahoinpitelyiltä. Hänen osastonsa, jota pidettiin kriminaali-huollon malliesimerkinä, oli moraalisisessa rappiotilassa, ja Lisbeth tuli ajatelleeksi, että Alvar Olsen voisi näin ollen hyvin järjestää hänelle jotain, mitä kellään muulla osaston vangeista ei ollut käytössään: internetyhteyden.

Lisbeth hörästi korviaan. Käytävältä kantautui vuoroin kiroilua, vuoroin ystävällisiä sanoja sekä lisäksi ovien paukahtelua ja avainten kilinää ja loittonevien askelten töminää. Sitten laskeutui hiljaisuus. Ainoastaan ilmanvaihtojärjestelmä jatkoi surinaansa, vaikkei se edes toiminut. Sellissä oli tukahduttavan kuuma. Lisbeth Salander käänsi

katseensa lattialla lojuvaan testiin ja ajatteli Faria Kazia ja Benitoa ja Alvar Olsenia, ja naista jolla oli kaulassaan liekehtivän punainen syntymämerkki.

Hän kumartui, poimi paperit lattialta, istuutui kirjoituspöydän ääreen ja hutaisi vastaukset nopeasti. Kun hän oli valmis, hän painoi metallioven vieressä olevaa sisäpuhelimen hopeanväristä soittokelloa. Alvar Olsen vastasi empien ja hermostuneella äänellä. Lisbeth ilmoitti, että halusi puhua hänen kanssaan välittömästi.

”Yhdestä tärkeästä asiasta.”

12. kesäkuuta

Alvar Olsen halusi kotiin. Hän halusi pois. Mutta ensin hänen pitäisi tehdä vuoronsa loppuun ja hoitaa paperityöt ja tietenkin soittaa ja toivottaa hyvää yötä yhdeksänvuotiaalle tyttärelleen Vildalle. Kerstin, hänen tätinsä, oli tuttuun tapaan hoitamassa tyttöä, ja kuten aina, hän oli käsenyt Kerstiniä panemaan oven varmuuslukkoon.

Alvar oli toiminut Flodbergan turvaosaston johtajana kaksitoista vuotta ja ollut pitkään ylpeä työstään ja pitänyt itseään sopivana tehtävään. Nuorena Alvar Olsen oli pelastanut pahasti alkoholisoituneen äitinsä hengen ja saanut tämän raitistumaan. Hän oli aina pitänyt intohimoisesti vähempiosaisten puolta, eikä siksi ollut mikään yllätys, että hän oli hakeutunut töihin kriminaalihuollon alalle ja hankkinut jo varhain hyvän maineen. Nykyään vanhasta idealismista oli jäljellä enää pelkkä muisto.

Ensimmäinen kolaus oli tullut, kun hänen vaimonsa oli jättänyt hänet ja tyttären ja muuttanut Åreen entisen pomonsa kanssa. Silti vasta Benito, kukas muu, oli saanut illuusiot karisemaan lopullisesti. Alvarilla oli tapana sanoa, että jokaisella rikollisella oli myös hyvä puolensa. Benitossa ei kuitenkaan ollut mitään hyvää, vaikka etsijöitä oli ollut jonoksi asti – poikaystäviä, tyttöystäviä, asianajajia, terapeutteja, oikeuspsykiatreja ja jopa pari pappia. Beniton nimi oli alun perin Beatrice. Hän oli nimennyt itsensä uudestaan erään tunnetun italialaisen fasistin mukaan, ja tätä nykyä hänellä oli hakaristitatuointi kaulassa,

lyhyeksi ajellut hiukset ja sairaalloisen kalpeat kasvot. Silti hän ei ollut mikään luotaantyöntävä näky.

Painijanvartalostaan huolimatta hänestä huokui tiettyä ylväyttä, joka lumosi monet. Useimmat kuitenkin pelkäsivät häntä kuollakseen. Kertoman mukaan Benito oli murhannut kolme ihmistä tikarilla, josta hän käytti nimeä Kris tai Keris ja joka vilahteli vankien puheissa niin usein, että se oli juurtunut osaksi Flodbergan uhkaavaa ja ahdistavaa ilmapiiriä. Sanottiin että pahinta, mitä osastolla saattoi tapahtua, oli kuulla Beniton sanovan ”Tikarini on kohdistettu sinuun”, sillä se tarkoitti kuolemantuomiota tai käytännössä varmaa kuolemaa. Vaikka se pääasiassa olikin paskapuhetta ja tyhjänjauhantaa – etenkin kun tikari oli turvallisesti kaukana vankilasta – uhkailu vaikutti osastolla vallitsevaan tunnelmaan. Tikarimyytit kylvivät kauhua käytävillä ja sulautuivat Beniton muutenkin pelottavaan olemukseen. Tilanne oli häpeällinen, kyse oli suoranaisestä skandaalista. Alvar oli joutunut tunnustamaan voimattomuutensa.

Hänen olisi pitänyt pärjätä Benitolle. Hän oli satayhdeksänkymmentäkaksi senttimetriä pitkä. Hän painoi kahdeksankymmentäkahdeksan kiloa ja oli lihaksikas ja rasvaton, ja hän oli jo teininä tapellut äitiään ahdistelevien juoppojen ja kusipäiden kanssa. Mutta hänellä oli heikko kohta. Hän oli yksinhuoltajaisä, ja vähän yli vuosi sitten Benito oli tullut pihalla hänen luokseen ja kuiskannut hänen korvaansa reittikuvauksen, hyytävän tarkan selostuksen jokaisesta ovesta ja käytävästä, joiden ohi hän kulki joka aamu saattaessaan tyttärensä 3A-luokkaan Örebrossa sijaitsevan Fridhemsskolanin kolmanteen kerrokseen.

”Tikarini on kohdistettu sinun tyttäresi”, Benito oli sanonut, eikä enempää tarvittu.

Alvarin ote lipesi, ja turmelus levisi hierarkiassa alaspäin. Hän oli varma, että jotkut kollegoista – surkimus Fred Strömmer etunenässä – olivat langenneet puhtaaseen korrupioon. Kesäaika oli pahin, kun vankila oli täynnä epäpäteviä ja säikkyjä sijaisia ja tukahduttava kuu-

muus lisäsi ärtymistä ja kasvatti jännitteitä. Alvar oli ties kuinka monta kertaa herännyt keskellä yötä ja vannonut, että palauttaisi järjestyksen osastolle. Siitä huolimatta hän ei saanut aikaan yhtään mitään, eikä se, että vankilanjohtaja Rikard Fager oli idiootti, varsinaisesti auttanut asiaa. Rikard Fageria kiinnosti ainoastaan julkisivu, ja se kiilteli yhä komeana, vaikka osasto oli sisältä läpimätä.

Joka iltapäivä Alvar lamaantui yhä uudestaan, kun hän näki Beniton katseen, ja psykologisen painostuksen alla jokainen myönnytys sai hänet tuntemaan itsensä heikommaksi. Hän tunsu veren pakenevan suonistaan, ja kaikkein pahinta oli, ettei hän ollut onnistunut suojelemaan Faria Kazia.

Faria oli tuomittu siitä, että hän oli surmannut isoveljensä tönäisemällä tämän ison ikkunan läpi Sicklassa, Tukholman esikaupunkialueella. Hänen olemuksessaan ei kuitenkaan ollut mitään aggressiivista eikä väkivaltaista. Useimmiten hän istui sellissään ja luki tai itki, ja se, että hän oli ylipäätään päätyneet turvaosastolle, johtui hänen itsetuhoisuudestaan ja siitä, että hänen henkeään uhattiin. Hän oli henkisesti murtunut ja kaikkien hylkäämä, niin oman yhteisönsä kuin yhteiskunnankin. Hänellä ei ollut vankilan käytävillä tarvittavaa kovaa asennetta eikä kunnioituksesta kertovaa teräksenharmaata katsetta, vain hauras kauneus, joka sai kiusanhengen ja sadistit parveilemaan hänen ympärillään, ja Alvar vihasi itseään siksi, ettei puuttunut tilanteeseen millään tavalla.

Ainoa rakentava asia, johon hän oli viime aikoina panostanut, liittyi uuteen tyttöön, Lisbeth Salanderiin. Eikä sekään ollut helppoa. Lisbeth Salander oli kovis, josta kiersi yhtä paljon puheita kuin Benitostakin. Jotkut ihailivat Salanderia, joidenkin mielestä hän oli liian täynnä itseään ja jotkut tunsivat asemansa hierarkiassa uhatuksi. Benito näytti valmistautuvan taisteluun joka solullaan ja lihaksellaan, eikä Alvar epäillyt, etteikö hän olisi käyttänyt kontaktejaan muurien ulkopuolella siihen, että keräsi tietoja Salanderista, kuten oli kerännyt myös Alvarista ja kaikista muista.

Mitään ei ollut kuitenkaan tapahtunut, ei edes silloin kuin Lisbeth korkeasta turvaluokituksestaan huolimatta oli saanut luvan työskennellä päivisin puutarhassa ja keramiikkapajassa. Keraamikkona Lisbeth oli toivoton. Hänen tekeleensä olivat rumimpia mitä Alvar oli eläessään nähnyt, eikä hän myöskään ollut erityisen sosiaalinen. Hyvä kun sanoi sanaakaan. Hän tuntui elävän omassa maailmassaan välittämättä muiden katseista tai kommentteista tai edes tönäisyyistä tai lyönneistä, joita Benito tarjoili hänelle salaa. Lisbeth karisti kaiken yltään kuin tomun tai linnunpaskan, ja ainoa, johon hänen huomionsa kiinnittyi, oli Faria Kazi.

Lisbeth piti Fariaa silmällä ja oli todennäköisesti jo ymmärtänyt tilanteen vakavuuden. Se saattaisi vielä johtaa jonkinlaiseen yhteenottoon. Alvar ei tiennyt varmasti. Mutta hän oli huolissaan.

Kaikista vastoinkäymisistä huolimatta Alvar Olsen oli ylpeä vangeille suunnittelemistaan yksilöllisistä ohjelmista. Ketään ei pantu töihin automaattisesti. Jokainen sai omien ongelmien ja tarpeidensa mukaan räätälöidyn lukujärjestyksen. Jotkut opiskelivat kokopäiväisesti tai osa-aikaisesti. Toiset noudattivat kuntoutusohjelmaansa ja tapasivat psykologeja ja kuraattoreja tai kävivät ammatinvalinnanohjauksessa. Lisbeth Salanderille olisi pitänyt – papereista päätellen – tarjota mahdollisuus koulutuksen täydentämiseen tai ainakin koulutusta koskeviin neuvoihin. Hän ei ollut käynyt lukiota eikä suorittanut peruskouluakaan loppuun, ja lukuun ottamatta lyhyttä jaksoa eräässä turvallisuusalan yrityksessä hänellä ei näyttänyt olevan minkäänlaista työkokemusta. Hän oli ajautunut kerta toisensa jälkeen ongelmiin viranomaisten kanssa, vaikkei ollutkaan aiemmin joutunut vankilaan. Hänet olisi ollut helppo tuomita lortvailijaksi. Mutta kuva yhteiskunnan hylkiöstä ei ollut täydellinen. Sen rikkoivat hänen koko olemuksensa, iltapäivälehtien jutut, joiden mukaan hän oli eräänlainen toimintasankari, sekä erityisesti yksi tietty tapahtuma, joka oli painunut lähtemättömästi Alvar Olsenin mieleen.

Se oli ainoa positiivinen tai yllättävä asia osastolla viimeksi kuluneen vuoden aikana. Siitä oli nyt muutama päivä. Kello oli viisi, ja vangit olivat juuri syöneet ruokalassa varhaisen päivällisen. Ulkona satoi. Astiat ja lasit oli siivottu pöydistä ja tiskattu, pöydät oli pyyhitty ja Alvar istui yksinään tuolilla tiskipöydän vieressä. Hänen ei oikeastaan olisi kuulunut olla siellä. Hän söi muun henkilökunnan kanssa eri puolella vankilaa, ja vangit huolehtivat itse ruoanlaitosta ja ruokailusta. Niin kutsutuilla vastuuvangeilla, Josefinilla ja Tinellä – Beniton liitolaista kumpainenkin – oli oma budjetti, ja he tilasivat raaka-aineet, valmistivat ateriat ja huolehtivat siisteydestä ja siitä, että ruokaa riitti kaikille. Vastuuvangeilla oli valtaa. Ruoka oli tärkeä tapa osoittaa sitä, oli aina ollut, ja oli väistämätöntä että jotkut, kuten Benito, saivat sitä enemmän ja jotkut vähemmän. Sen vuoksi Alvar piti keittiötä silmällä. Keittiössä oli myös osaston ainoa veitsi. Se ei ollut terävä, ja se oli kiinni teräsvaijerissa. Mutta sillä saattoi silti saada aikaan vahinkoa, ja sinä päivänä Alvar vilkuili veistä vähän väliä samalla kun yritti lukea.

Alvar halusi päästä pois Flodbergasta. Hän haaveili paremmasta työstä. Mutta hänenlaiselleen miehelle, joka ei ollut koskaan opiskellut mitään eikä ollut töissä muualla kuin vankilassa, oli tarjolla vähänlaisesti vaihtoehtoja. Niinpä hän oli ryhtynyt opiskelemaan kirjekurssilla yritystaloutta, ja perunalettujen ja hillon tuoksun leijuessa yhä ilmassa hän luki siitä, miten osakeoptioiden suuruus määräytyy rahoitusmarkkinoilla, vaikkei rehellisesti sanottuna ymmärtänyt tekstistä juuri mitään eikä osannut tehdä oppikirjan harjoituksia. Samalla hetkellä Lisbeth Salander tuli hakemaan lisää ruokaa.

Lisbeth tuijotti lattiaan vihaisen ja sisäänpäinkääntyneen näköisenä, ja koska Alvar ei halunnut nolata itseään tekemällä uutta epäonnistunutta lähestymisyrittystä, hän jatkoi tehtävien laskemista. Hän kumitti ja suhrasi ja selvästikin ärsytti Lisbethiä, joka tuli lähemmäs ja mulkaisi häntä, ja hänet valtasi häpeäntunne. Hän häpesi usein, kun Lisbeth katsoi häntä, ja oli juuri aikeissa nousta ja mennä takaisin osastolle,

kun Lisbeth nappasi lyijykynän hänen kädestään ja raapusti kirjaan muutamia numeroita.

”Black-Scholes-malli on yliarvostettua paskaa, kun markkinat ovat niin volatiilit”, Lisbeth sanoi ja häipyi tiehensä välittämättä lainkaan Alvarista, joka yritti huutaa häntä takaisin.

Hän meni vain, aivan kuin Alvaria ei olisi ollutkaan, ja kului jonkin aikaa ennen kuin Alvar tajusi mitä oli tapahtunut. Vasta myöhään samana iltana tietokoneen ääressä hänelle valkeni, ettei Lisbeth ollut ainoastaan ratkaissut harjoitustehtäviä sekunnissa oikein vaan lisäksi ihailtavan itsevarmasti kritisoinut rahoituksessa käytettävää Nobel-palkittua optioiden hinnoittelumallia. Hänelle, joka yleensä koki osastolla pelkkiä takaiskuja ja nöyryytyksiä, se oli suuri hetki. Hän alkoi haaveilla jonkinlaisen kontaktin syntymisestä heidän välilleen tai jopa käänteestä Lisbeth Salanderin elämässä, siitä että tämä vihdoinkin tajuaisi oman lahjakkuutensa.

Hän mietti pitkään seuraavaa liikettään. Miten hän voisi ruokkia Lisbethin motivaatiota? Lopulta hän sai idean. Hän teettäisi Lisbethillä älykkyydestin. Hänellä oli työhuoneessaan kasapäin vanhoja testejä ja lomakkeita niiltä ajoilta kun kaiken maailman oikeuspsykiatrit olivat yrittäneet määritellä, minkä asteisesta psykopatiasta ja aleksitymiasta ja narsismista ja mistä lie Benito kärsi.

Alvar oli tehnyt monta testiä myös itse ja ajatteli, että tytön, joka ratkoi matemaattisia ongelmia kuin vettä vain, pitäisi saada älykkyydestistä hyvä tulos. Se saattaisi jopa merkitä Lisbethille jotain. Niinpä hän oli tovi sitten odottanut Lisbethiä käytävällä arvelleen, että hetki oli sopiva. Hän oli peräti erottavinaan Lisbethin kasvoilla uudenlaista alastomuutta ja aloitti varmuuden vuoksi lausumalla kohteliaisuuden. Hän kuvitteli, että heidän välilleen muodostui jonkinlainen yhteys.

Lisbeth otti testin. Mutta sitten tapahtui jotain. Juna kolisteli ulkona ja Lisbethin olemus jännittyi, hänen katseensa tummeni, ja Alvar änkytti jotain ja antoi Lisbethin mennä menojaan. Jälkeenpäin hän

antoi kollegoilleen käskyn huolehtia sellien ovien lukitsemisesta. Itse hän meni toimistoonsa selliosaston ulkopuolelle, massiivisen lasioven eristämään niin kutsuttuun hallinnolliseen siipeen. Alvarilla oli ainoana henkilökunnasta oma huone. Huoneen ikkunasta näkyi jaloittelualue sekä pätkä metalliaitaa ja harmaata betonimuuria, eikä se ollut juuri sellejä isompi eikä paljon viihtyisämpikään. Mutta selleistä poiketen siellä oli tietokone internetyhteyksineen, pari monitoria, joista saattoi valvoa mitä osastolla tapahtui, sekä jokunen koriste-esine lisäämässä viihtyisyyttä.

Kello oli nyt 19.45. Sellit oli lukittu. Junan kolina oli vaiennut sen jatkaessa matkaansa kohti Tukholmaa, ja kollegat istuivat kahvihuooneessa jauhamassa paskaa. Alvar kirjoitti pari riviä päiväkirjaan, jossa hän kuvasi elämää vankilaosastolla. Se ei saanut häntä paremmalle tuulelle, sillä hän ei pysytellyt nykyään täysin rehellisenä edes päiväkirjassaan. Joten sen sijaan, että olisi jatkanut kirjoittamista, hän käänsi katseensa ilmoitustaululle kiinnitettyihin valokuviin Vildasta ja äidistä, joka oli nukkunut pois neljä vuotta aiemmin.

Ulkona puutarha vihersi pienenä keitaana keskellä karua vankilamaisemaa. Taivas oli pilvetön. Alvar katsoi rannekelloaan. Oli aika soittaa kotiin ja sanoa Vildalle hyvää yötä ja nuku hyvin ja ”hei sitten, kultaseni”. Hän otti kuulokkeen käteensä muttei juuri muuta ehtinytkään. Sisäpuhelin hälytti. Hän vilkaisi näyttöruutua ja näki, että kutsu tuli huoneesta numero seitsemän – Lisbeth Salanderin sellistä – ja hänet valtasi yhtäikaa uteliaisuus ja levottomuus. Kaikki vangit tiesivät, ettei henkilökuntaa saanut häiritä turhaan. Lisbeth ei ollut koskaan aiemmin painanut kutsunappia eikä vaikuttanut miltään tyhjänvalittajalta. Oliko jotain tapahtunut?

”Mitä asiaa?” hän sanoi.

”Haluan että tulet tänne. Tämä on tärkeää.”

”Mikä nyt on niin tärkeää?”

”Sinähän annoit minulle älykkyydestin?”

LISBETH SALANDER JANOAA TOTUUTTA. JA KOSTOA.

Hakkerintaidoistaan huolimatta Lisbeth Salander ei ole koskaan saanut selville koko totuutta traumaattisesta lapsuudestaan, kaikkia niitä salaisuuksia jotka selittäisivät, miksi hän on mitä on. Yllättäen hän saa uusia johtolankoja ja alkaa tähtireportteri Mikael Blomkvistin kanssa selvittää visusti salatun ihmiskokeen vaiheita ja vastuuhenkilöitä. Mutta kun puolustuskyvytön vanhus murhataan, oikeudenjanoinen Lisbeth päättää, ettei totuus yksin riitä. Hän haluaa silmän silmästä.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-41897-0

Päälyksen valokuva: Paul Stuart | Päälyksen kuva: Kristyan Mallett